

Геєць В. М. Бюджетні можливості України щодо фінансування вакцинації проти COVID-19 в умовах розвитку глобального ринку вакцин / Геєць В. М., Луїна І.О., Степанова О. В. // Економіка України. - 2021. - № 6. - С. 3 - 20.

Оцінено бюджетні можливості України щодо проведення вакцинації проти COVID-19 в умовах становлення нового глобального ринку вакцин. Розкрито засади сучасного етапу формування глобального ринку вакцин проти COVID-19. Визначено передумови формування глобального дефіциту вакцин проти COVID-19, які спричинені, передусім, обмеженнями і глобальною нестачею виробничих потужностей вакцин і дефіцитом сировини та компонентів для їх виробництва. Виявлено фактори формування політики ціноутворення на сучасному глобальному ринку вакцин проти COVID-19, основними з яких є: невизначеність і широкий діапазон встановлених виробниками цін на вакцини; високий рівень конкуренції між виробниками вакцин і боротьба за захоплення більшого сегмента глобального ринку; гостра конкуренція між державами за доступ до потенційно необхідного обсягу доз вакцин. Показано розрив у доступі до вакцин проти COVID-19 у розвинутих країнах і країнах, які розвиваються, що поглиблює нерівність між ними в плані постпандемічного економічного відновлення. Акцентовано увагу на тому, що повільна і нерівномірна вакцинація проти COVID-19 зумовлює втрати ВВП як у розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються. Розглянуто один з підходів міжнародних інституцій, застосування якого на практиці може сприяти подоланню глобального дефіциту вакцин і стимулювати їх виробництво, а саме тимчасова відмова від захисту інтелектуальної власності та патентів на вакцини проти COVID-19. Доведено необхідність збільшення бюджетних можливостей для проведення вакцинації проти COVID-19 в Україні з метою досягнення колективного імунітету і захисту різних груп населення.

Тарасевич В. М. Теоретичний вимір інформаційно-цифрової економіки: інформаційно-цифрові процеси та їх атрибути / Тарасевич В. М. // Економіка України. - 2021. - № 6. - С. 21-35

Пізнавальну діяльність та її види – чуттєво-емоційну, емпірико-абстрактну, теоретико-абстрактну, прикладну та інтегрально-синтетичну – подано як суперечливу єдність дискретизуючої та кретизуючої складових. Охарактеризовано супутню інформаційно-цифрову дискретизуючу діяльність і супутню інформаційно-цифрову кретизуючу діяльність як складові супутньої інформаційно-цифрової діяльності, їх окремі атрибути, а також результати – основні види дискретно-цифрових матеріалізованих похідних інформаційних продуктів. Розглянуто головні послідовно-паралельні технічні, технологічні та техніко-технологічні процеси обробної супутньої інформаційно-цифрової діяльності: 1) перетворення дискретного матеріалізованого похідного інформаційного продукту в дискретно-цифровий матеріалізований похідний інформаційний продукт шляхом оцифровки в аналогово-цифровому перетворювачі; 2) власне виробництво дискретно-цифрових матеріалізованих похідних інформаційних продуктів з використанням дискретно-цифрової електронно-обчислювальної машини; 3) перетворення дискретно-цифрового матеріалізованого похідного інформаційного продукту в аналоговий матеріалізований похідний інформаційний продукт у цифро-аналоговому перетворювачі. Визначено склад знаннево-інформаційного ланцюга проміжних ланок між реальним об'єктом та його фінально-поверхневим позначенням: «Реальний об'єкт – знанневий продукт – знаннево-інформаційний продукт – знаннево-понятійний продукт – первинний інформаційний продукт – похідний інформаційний продукт – матеріалізований похідний інформаційний продукт – дискретний матеріалізований похідний інформаційний продукт – дискретно-цифровий матеріалізований похідний інформаційний продукт». Виокремлено чотири роди інформаційно-цифрової економіки. Її ядро, або інформаційно-цифрова економіка I роду, представлено виключно супутньою інформаційно-цифровою діяльністю, її видами й атрибутами. Інформаційно-цифрова економіка II роду включає інформаційно-цифрову економіку I роду і виробництво атрибутів супутньої інформаційно-цифрової діяльності як у рамках інформаційної економіки, так і за її межами. Інформаційно-цифрова економіка II роду разом з інформаційною і неінформаційною економічною діяльністю, атрибутами якої є дискретно-цифрові матеріалізовані похідні інформаційні продукти, утворює інформаційно-цифрову економіку III роду. Нарешті, в інформаційно-цифровій економіці IV роду, поряд з інформаційно-цифровою економікою III роду, представлено складові всіх видів економічної діяльності, в яких використовується хоча б один з атрибутів супутньої інформаційно-цифрової діяльності.

Діба М. І. Венчурний бізнес в Україні та цифрові інноваційні хаби як інститут його розвитку / Діба М. І., Гернего Ю. О. // Економіка України. - 2021. - № 6. - С. 36-49.

Експертні дослідження свідчать, що посилення тенденцій цифровізації, зокрема, застосування цифрових технологій у процесі розвитку інноваційного бізнесу в країнах Європи, дозволить додатково отримувати понад 110 млрд євро щороку протягом наступних п'яти років. Профільні фахівці зазначають, що подібні цифрові трансформації доцільно впроваджувати на базі спеціалізованих екосистем — хабів, учасниками яких є широкий спектр стартапів, представники малого і середнього бізнесу, науковці та дослідники, консультанти з питань цифровізації та управління цифровим бізнесом, представники великого бізнесу, акселератори та інвестори. Спільна діяльність усіх цих суб'єктів формує синергетичний ефект для інноваційного розвитку. В основу розвитку венчурного бізнесу покладено залучення належного обсягу фінансових ресурсів, а також ряд інших консультаційних і менторських послуг. Однак специфіка такої

підтримки залежить від етапу, на якому перебуває венчурний бізнес. Посівний раунд фінансування характеризується потужним фінансовим ризиком для безпосередніх інвесторів, що зумовлено поверненням інвестицій та отриманням прибутку лише в довгостроковій перспективі. Натомість саме на початковому етапі створення венчурного бізнесу часто виникають проблеми організаційного характеру, пов'язані з оформленням бізнес-планів і остаточним добором команди, зокрема, налагодженням цифрових компетенцій. У межах раундів А і В відбувається підтримка венчурного бізнесу, який уже має готовий інноваційний продукт і певну аудиторію користувачів-ентузіастів. Однак при цьому виникає нагальна потреба в комерціалізації інновації. Венчурний стартапер усе ще має проблеми з монетизацією результатів своєї діяльності, розбудовою концепції інноваційного продукту-лідера. Масштабування виробництва інноваційної продукції вимагає значних удосконалень, пов'язаних з додатковими маркетинговими дослідженнями пріоритетів цільової аудиторії на глобальному рівні, необхідністю бізнес-планування. Цифровий інноваційний хаб виступає платформою для формування синергічних кроссекторальних партнерств, що закладають основу для розбудови інноваційного бізнесу.

Азарова І. Б. Управління освоєним обсягом: кейс моніторингу виконання державної цільової програми в медичній сфері / Азарова І. Б. // Економіка України. - 2021. - № 6. - С. 50-58.

Розглянуто практичні засади використання методу управління освоєним обсягом проєктів публічної сфери на прикладі моніторингу реалізації Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012—2016 роки. Розкрито сутність цього методу, досліджено основні напрями та галузі його використання в проєктному менеджменті такими установами, як Міністерство оборони і Міністерство транспорту США, NASA. При цьому зазначено, що метод не згадується в жодному методичному документі з розробки та моніторингу виконання вітчизняних цільових програм. Отже, з метою обґрунтування доцільності використання методу управління освоєним обсягом для контролю та моніторингу виконання проєктних дій в публічному секторі України продемонстровано практичний приклад його використання для контролю за витратами в ході виконання вітчизняної державної цільової програми. Для цього планові та звітні показники Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз порівнюються з базовими показниками методу освоєного обсягу і на їх основі отримано прогностичні значення необхідних показників за допомогою побудови лінії тренда в Microsoft Excel. Одержані прогностичні значення проаналізовано за параметром відхилення від фактичних показників виконання даної програми. Доведено, що отримані на базі лінії тренда прогностичні моделі здатні адекватно описувати динаміку виконання проєктних робіт у публічному секторі, у тому числі й прогнозування можливих обсягів їх фінансування. Визначено подальші перспективи використання методу управління освоєним обсягом для моніторингу і контролю виконання проєктів і програм у публічній сфері.

Кудряшов В. П. Бюджетний дефіцит і фінансування критичних послуг / Кудряшов В. П. // Економіка України. - 2021. - № 6. - С. 59-77.

Уточнено підходи щодо застосування дефіцитного бюджетного фінансування в проведенні фіскальної політики. Зроблено висновки, що аналіз дефіциту, що міститься в працях вітчизняних науковців, недостатньо враховує зміни обсягу і структури витрат, а також їх впливи на економічний і фінансовий розвиток країни. Зазначено, що внаслідок застосування механізмів дефіцитного бюджетного фінансування зростають видатки не тільки на обслуговування запозичень. Не менш важливого значення набувають і витрати, що направляються на фінансування погашення накопиченої заборгованості. Для їх покриття залучаються доходи недержавного бюджету, а кошти, отримані на основі розміщення додаткових запозичень або залучення ресурсу шляхом проведення операцій з державними активами. У період подолання викликів пандемії COVID-19 додаткові видатки бюджетів направляються переважно на забезпечення критичних послуг. Визначено фактори, що впливають на залучення додаткового ресурсу (з метою фінансування бюджетного дефіциту): доступ до ринків капіталу, рівень дохідності державних запозичень, динаміка макроекономічних показників, можливості проведення операцій з державними активами. Важливою умовою фінансування дефіциту бюджету є недопущення руйнівних впливів таких операцій на динаміку макроекономічних і фінансових показників країни. У розвинутих країнах утримання низьких процентних ставок значно зменшило негативні впливи від зведення бюджету з дефіцитом. Зроблено висновки, що в Україні утримання високої дохідності державних боргових інструментів посилює ризики проведення таких операцій. У період подолання наслідків пандемії доцільно переглянути чинні фіскальні правила і застосовувати спеціальні заходи щодо їх відновлення після подолання її наслідків.

Возняк Г. . Фінанси територіальних громад України в умовах поширення пандемії: проблемно орієнтований аналіз з урахуванням поведінкових аспектів / Возняк Г. В., Патицька Х. О. // Економіка України. - 2021. - № 6. - С. 78-98.

Показано, що пандемія в Україні зумовила нові виклики і посилила ризики сталого поступу територіальних громад, а карантинні заходи поглибили негативні тенденції зміцнення їх фінансової

спроможності. Проаналізовано процеси формування і використання фінансових ресурсів територіальних громад України в умовах пандемії. Наголошено на особливостях прояву кризи COVID-19 на місцевому рівні (асиметричний вплив на розвиток територій, негативні фінансово-економічні ефекти, невизначеність у прийнятті фінансово-управлінських рішень). Виявлено тенденції впливу пандемії на фінансові індикатори територіальних громад у розрізі обраних груп (міста обласного значення, міські, селищні та сільські ТГ): скорочення фінансової підтримки місцевих бюджетів з державного бюджету, сповільнення приросту податкових надходжень за основними податками; зменшення обсягів фінансових ресурсів на забезпечення економічного розвитку територій тощо. Ідентифіковано проблеми, які негативно впливають на зміцнення фінансової спроможності громад, серед яких: відсутність вертикальної координації та взаємоузгодженості дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування в питаннях протидії наслідкам пандемії та забезпечення розвитку територій; несистемний характер реакції місцевих органів влади на кризові явища; надмірна орієнтація органів місцевого самоврядування на фінансування соціальних видатків і делегованих повноважень з одночасним скороченням обсягів економічного спрямування; низька комунікація органів місцевого самоврядування з мешканцями громад (особливо сільських) в умовах віддаленої роботи. Доведено вплив когнітивних, соціальних і психологічних чинників на прийняття рішень, що притаманно як окремим індивідам, так і групам осіб у частині: обґрунтування несистемного характеру і короткострокової перспективи реакції органів управління різних рівнів на кризу; неповної зайнятості найманих працівників; налагодження системної комунікації влади і мешканців; формування ефективних механізмів взаємодії та підтримки громадян з урахуванням поведінкових уявлень людей.